

**ความต้องการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกรในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี**

Extension Needs of Mango Production Accordance with Good Agricultural Practices of
Farmers in Prachantakham District, Prachinburi Province

วรัญญา บุญขวัญ¹ นารีรัตน์ สีระสาร^{1*} และเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ¹

Waratthaya Boonkvan¹, Nareerut Seerasarn^{1*} and Benchamas Yooprasert¹

Received: December 6, 2022

Revised: February 3, 2023

Accepted: February 6, 2023

Abstract: The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions 2) mango production conditions 3) knowledge of mango production according to good agriculture practices 4) demand of support for mango production according to good agriculture practices and 5) problems and recommendations about mango production according to good agriculture practices of farmers. The population consisted of 238 mango farmers in Prachantakham District, Prachinburi Province who registered with the Department of Agriculture Extension in 2021/2022. The sample size was based on Taro Yamane formula with the margin of value of 0.05. With simple random method, the 150 samples were chosen. Interview forms were used for data collection. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking. The results indicated that most of the farmers were male with average age of 54.74 year-old and graduated primary school. The average mango production experience was 15.26 years. The average mango production area 17.66 rai (2.8256 hectares). The average annual household income from mango production was 351,746 baht per year. The average household cost of mango production was 70,640 baht per year. The condition of mango production: the planting area was lowland. The soil used for growing mango with sandy loam, using natural water sources, use chemicals for pest control. Harvested by sorting the product to ensure quality. Farmers were knowledgeable in mango production according to the standards of good agricultural practices of farmers at the highest level. Farmers need supports of the extension methods which include being visited and being educated in the fields. The farmers's problems were the lack of staff to educate and visit the fields. The results suggested that the staffs should provide training in the area and regularly visit the farmers' mango fields.

Keywords: Extension, mango production, good Agricultural Practices

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ 2) สภาพการผลิตมะม่วง 3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริม

¹ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จ.นนทบุรี 11120

¹ Department of Agricultural Extension, School of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120

*Corresponding author: linuxmia_part2@hotmail.com

การผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประชากรที่ทำการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2564/65 จำนวน 238 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.74 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสพการณ์การผลิตมะม่วงเฉลี่ย 15.26 ปี พื้นที่ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 17.66 ไร่ รายได้จากการผลิตมะม่วงของครัวเรือนเฉลี่ย 351,746 บาทต่อปี มีต้นทุนการผลิตมะม่วงของครัวเรือนเฉลี่ย 70,640 บาทต่อปี สภาพการผลิตมะม่วงพื้นที่ปลูกเป็นที่ลุ่ม ดินร่วนปนทราย ใช้น้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงและเก็บเกี่ยวโดยการคัดแยกผลผลิตเพื่อให้ได้คุณภาพ เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากที่สุดในด้านพื้นที่ปลูก เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล โดยต้องการให้เจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการขาดเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนในแปลง ข้อเสนอแนะคือเจ้าหน้าที่ควรมีการจัดฝึกอบรมในพื้นที่ และเข้าเยี่ยมเยียนแปลงมะม่วงของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การส่งเสริม การผลิตมะม่วง มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม รวมถึงให้ความสำคัญกับการส่งออกมากเพราะเป็นตัวช่วยผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2561 คณะรัฐมนตรีจัดตั้งการประชุมหนึ่งในวาระการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร วาระที่ 12 เรื่อง ยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจร มะม่วงซึ่งเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของไทยมีการส่งออกมะม่วงในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2564 มีการส่งออกมะม่วงปริมาณ 116,850.44 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,367,228,976 บาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีการส่งออก 90,244.545 ตัน มูลค่า 2,367,329,184 บาท คิดเป็นผลการขยายตัวถึงร้อยละ 32.00 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

จังหวัดปราจีนบุรีมีการปลูกมะม่วงเพื่อการค้าเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาของบรรพบุรุษ และเกษตรกรบางรายปลูกมะม่วงเพื่อการค้าเพราะเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

จังหวัดปราจีนบุรีมีเนื้อที่ปลูกมะม่วง 21,308 ไร่ อำเภอประจันตคามเป็นอำเภอหนึ่งที่มีพื้นที่ปลูกมะม่วงประมาณ 3,997 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.75 ของเนื้อที่ปลูกทั้งหมด มีผลผลิตรวม 4,334 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,113 กิโลกรัมต่อไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ตันละ 711 กิโลกรัม ส่วนใหญ่เป็นมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง น้ำดอกไม้เบอร์สี่ แก้ว เขียวสวย ไซคอนันต์ เขียวมรกต ฯลฯ จำหน่ายสินค้าใน 2 รูปแบบ คือ ประเภทผลดิบและผลสุก ส่งขายตลาดต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ฮองกง ไต้หวัน สิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฯลฯ สินค้าเกรดรองถูกส่งขายตลาดในประเทศ เช่น ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ยังคงพบเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในจังหวัดปราจีนบุรี มักประสบปัญหาในการผลิต ปัญหาด้านคุณภาพทำให้ผลผลิตถูกกดราคา จากปัญหาที่พบยังคงต้องมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามระบบการจัดการคุณภาพหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good agricultural practices: GAP) เป็นกระบวนการการผลิตที่มีแนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิต

ทางการเกษตรที่ดี โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2563) ซึ่งเป็นระบบที่ป้องกันหรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นในสินค้าเกษตรและอาหาร อีกทั้งเป็นการส่งเสริมจุดประสงค์หลักของยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจรที่ต้องการผลักดันผลิตผลไม้เมืองร้อนของไทยทั้งสดและแปรรูปในด้านคุณภาพ การลงทุนช่องทางการจำหน่ายให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากล รวมทั้งเพื่อเป็นการสร้างแนวทางจากการทำอาชีพของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในเขตพื้นที่อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี และบางรายที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงเพื่อการส่งออกและไม่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP สำหรับพืชส่งออก อาจเนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติหรือข้อบังคับการผลิตสินค้ามาตรฐานการผลิตมะม่วงในระบบมาตรฐานเกษตรที่ดีและเหมาะสม จึงควรหาแนวทางการส่งเสริมและรูปแบบวิธีการส่งเสริมการผลิตมะม่วงที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาการผลิตมะม่วงให้มีคุณภาพและตรงตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมไปถึงสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงศึกษาเรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษาคือเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ที่แจ้งปลูกมะม่วง กับสำนักงานเกษตรอำเภอประจันตคาม ประจำปี 2564/65 จำนวน 238 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 150 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือ

แบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.973, 0.956 และ 0.900 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงที่แนะนำโดยทั่วไปนั้น ควรจะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ดังนั้น แบบสอบถามที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร (3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบ จำนวน 16 ข้อ กำหนดให้คะแนน คือ ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการได้ 1 คะแนน และตอบผิดจากหลักวิชาการได้ 0 คะแนน หลังจากนั้นนำคะแนนรวมมาจัดระดับความรู้ในการประเมิน ซึ่งแบ่งเป็นระดับ 4 ระดับ ดังนี้ ระดับความรู้ต่ำ หมายถึง ตอบถูกจำนวน 1-4 ข้อ ระดับความรู้ปานกลาง หมายถึง ตอบถูกจำนวน 5-8 ข้อ ระดับความรู้มาก หมายถึง ตอบถูกจำนวน 9-12 ข้อ ระดับความรู้มากที่สุด หมายถึง ตอบถูกจำนวน 13-16 ข้อ (4) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบตามเกณฑ์การวัดและให้คะแนน มี 5 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คะแนน หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คะแนน หมายถึง มีความต้องการน้อย คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คะแนน หมายถึง มีความต้องการปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คะแนน หมายถึง มีความต้องการมาก คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คะแนน หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดี โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ตามเกณฑ์การวัดและให้คะแนน มี 5 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คะแนน หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คะแนน หมายถึง มีความต้องการน้อย คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คะแนน หมายถึง มีความต้องการปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คะแนน หมายถึง มีความต้องการมาก คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คะแนน หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ผลการทดลองและวิจารณ์

1. สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 77.30 มีอายุเฉลี่ย 54.74 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 36.00 เข้ารับการฝึกอบรมมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในรอบปีที่ผ่านมา 2 ครั้ง/ปี ร้อยละ 36.00 เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 15.26 ปี เกษตรกรมีพื้นที่ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 17.66 ไร่ เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตมะม่วงรวมทั้งหมดต่อปีเฉลี่ย 17,660.00 กิโลกรัม เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 4.96 คน เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตมะม่วงของครัวเรือนเฉลี่ย 70,640 บาทต่อปี ราคาขายมะม่วงของเกษตรกรเฉลี่ย 20 บาทต่อกิโลกรัม และมีรายได้จากการผลิตมะม่วงของครัวเรือนเฉลี่ย 351,746 บาทต่อปี

2. สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร

สภาพทั่วไปและการปลูก พบว่า ลักษณะพื้นที่ของเกษตรกรร้อยละ 70.00 มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ลุ่ม เนื่องจาก ลักษณะพื้นที่ในอำเภอประจันตคามส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปรับพื้นที่ในลักษณะยกร่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการปลูกมะม่วง สภาพดินที่ปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.00 มีสภาพดินที่ปลูกมะม่วงเป็นดินร่วนปนทราย ระยะการปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.70 มีระยะการปลูกที่ระยะ 7×5 เมตร สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ที่กล่าวว่า มะม่วงปลูกได้ในดินทั่วไป ดินที่เหมาะสมกับการปลูกมะม่วง คือ ดินร่วน ดินร่วนปนทรายที่อุดมสมบูรณ์ด้วย

อินทรีย์วัตถุมีธาตุอาหารอย่างเพียงพอ ที่สำคัญคือ ดินปลูกต้องระบายน้ำได้ดี มะม่วงไม่ชอบดินที่เหนียวจัด จับกันเป็นก้อนแข็งจนน้ำระบายไม่ได้ มะม่วงเป็นพืชที่ปลูกง่ายสามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินเกือบทุกสภาพ ระยะปลูกมะม่วงที่เหมาะสมคือ การปลูก แบบห่าง เช่น 8 × 8 เมตร, 10 × 10 เมตร หรือมากน้อยกว่านี้ตามความเหมาะสม หรืออย่างน้อยไม่ควรต่ำกว่า 6 × 6 เมตร เป็นระยะที่เหมาะสมกับการปลูกมะม่วง พันธุ์มะม่วงที่เกษตรกรนิยมปลูกพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 80.00 มีการปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ สอดคล้องกับ อลิษา (2561) พบว่า เกษตรกรปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ มะม่วงน้ำดอกไม้เป็นสายพันธุ์มะม่วงที่ยอดนิยมในญี่ปุ่น เกาหลี จีน และสหรัฐ ที่มีการนำเข้าคิดเป็น 30% ของผลไม้มทั้งหมด สร้างรายได้เข้าประเทศมากกว่า พันธุ์อื่นบาทต่อปี ส่วนในประเทศไทยนั้นมีมะม่วงถึง 170 สายพันธุ์แต่พันธุ์น้ำดอกไม้ได้รับความนิยมสูงสุด เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนิยมปลูกพันธุ์นี้

การปฏิบัติดูแลรักษาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 87.30 มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ที่กล่าวว่า มะม่วงชอบดินที่โปร่ง ร่วนซุยการระบายน้ำและอากาศของดินดีจึงควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น พวกปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักให้เป็นประจำทุกๆ ปี เพื่อปรับปรุงดินให้ร่วนซุย เหมาะต่อการเจริญเติบโตของต้นมะม่วง วิธีการกำจัดวัชพืชในแปลงปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 63.30 ใช้เครื่องจักรในการกำจัดวัชพืชในแปลงปลูก เนื่องจากสามารถเห็นผลได้ดีกว่าการใช้สารเคมี และยังปลอดภัยกว่าการใช้สารเคมี การจัดการโรคและแมลงศัตรูในแปลงปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97.30 มีวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชในแปลงปลูกโดยใช้สารเคมี สอดคล้องกับ อลิษา (2561) พบว่า การใช้สารเคมีให้ประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชได้ดีกว่า การใช้แรงงานกว่า ประหยัดเวลาการทำงานมากกว่า วิธีการอื่นๆ ผลผลิตที่ได้ยังได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด

การเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97.30 มีการ

จัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวด้วยการคัดแยกผลผลิตด้วยคุณภาพออก การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต โดยการตัดแต่งข้อผลมะม่วง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.00 มีการปฏิบัติการตัดแต่งข้อผลมะม่วงสอดคล้องกับ ัญญลักษณ์ (2558) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมและถ่ายทอดความรู้ในเรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรจึงมีพื้นฐานความเข้าใจ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตมะม่วง จึงสามารถจัดการคัดแยกผลผลิตด้วยคุณภาพออกเพื่อให้เหมาะสมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต ประกอบกับมีการตัดแต่งข้อผลมะม่วงเพื่อให้มะม่วงออกดอกและติดผลทุกปีลดการระบาดของโรคแมลง และเพื่อเร่งให้มะม่วงมีสภาพสมบูรณ์ที่สุดพร้อมให้ผลผลิตครั้งต่อไป

3. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงของเกษตรกรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

เกษตรกรมีความรู้ระดับมากที่สุด ร้อยละ 95.30 ในด้านพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิตเนื่องจากสารเคมี จุลินทรีย์ และโลหะหนัก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิตเนื่องจากสารเคมี จุลินทรีย์ และโลหะหนัก สอดคล้องกับ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2565) ที่กล่าวว่า ข้อกำหนดด้านพื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือ สิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล กรณีที่พื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้วิเคราะห์ดินโดยส่งห้องปฏิบัติการ ของทางราชการ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อ วิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐานเนื่องจาก มีความรู้ความเข้าใจ ในข้อกำหนดด้านพื้นที่ปลูกตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

เกษตรกรมีความรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 93.90 ในด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม

แก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ สุจิตา (2557) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน และมีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานสามารถป้องกันของเสียต่างๆ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลิตผล

เกษตรกรมีความรู้ระดับน้อย ร้อยละ 89.60 ในด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำ หรือตามคำแนะนำในฉลากบรรจุภัณฑ์ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ กาญจน์กนก (2564) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการใช้วัตถุอันตรายที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้องและปลอดภัย ตามข้อกำหนดของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำ หรือ อ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือ ตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร หยุดใช้วัตถุอันตราย ทางทางเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามช่วงเวลา ที่ระบุไว้ในฉลากกาบกับการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตรแต่ละชนิด หรือ ให้เป็นไปตามคำแนะนำของทางราชการ

4. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อันดับ 1 เกษตรกรมีความต้องการในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อรพวรรณ (2558) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการ ด้านการให้บริการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และด้านรูปแบบการส่งเสริมของ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คือ การเยี่ยมเยียนเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรไม่สะดวกที่จะเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ รองลงมา อันดับ 2 เกษตรกรมีความต้องการในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) อันดับ 3 เกษตรกรมีความต้องการใน

ประเด็นด้านการสนับสนุน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) อันดับ 4 เกษตรกรมีความต้องการในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) และอันดับ 5 เกษตรกรมีความต้องการในประเด็นด้านความรู้ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) ตามลำดับ (Table 1)

Table 1 Summary of the overall level of demand for mango production promotion in accordance with the Good Agricultural Practices of farmers.

(n=150)

Items	\bar{x}	S.D.	Level	Ranking
1. Knowledge	3.22	0.100	Medium	5
2. Individual Methods	4.36	0.870	High	1
3. Group Methods	4.13	1.030	High	2
4. Mass Methods	3.82	0.960	High	4
5. Support	3.84	0.900	High	3
Average	3.87	0.772	High	

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร แต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

4.1 ความต้องการด้านความรู้ พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22) โดยมีประเด็นความต้องการความรู้ ระดับมาก 2 ประเด็น คือ ด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา (ค่าเฉลี่ย 3.90) และด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม และเพียงพอในการปฏิบัติภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 3.67) ตามลำดับ

4.2 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.36) โดยมีประเด็นความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง (ค่าเฉลี่ย 4.49) เจ้าหน้าที่ให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือ หรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือ

แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.34) และเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีกับเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 4.25) ตามลำดับ

4.3 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยมีประเด็นความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมากที่สุด คือ การจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.42) ระดับมาก 2 ประเด็น คือ การจัดอบรมหลักสูตรมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้แก่กลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.14) และการจัดกิจกรรมไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้ประสบความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 3.84) ตามลำดับ

4.4 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82)

โดยมีประเด็นความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก 3 ประเด็น คือ การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและสนใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.05) การทำคลิปวิดีโอเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.75) และจัดทำเอกสาร/คู่มือ/วิธีการขอมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.64) ตามลำดับ

4.5 ความต้องการด้านการสนับสนุน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) โดยมีประเด็นความต้องการด้านการสนับสนุน ระดับมาก 3 ประเด็น คือ การสนับสนุนสารชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมี (ค่าเฉลี่ย 3.97) การสนับสนุนภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขั้นต้นที่สามารถลดการปนเปื้อน (ค่าเฉลี่ย 3.86) และการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม และเพียงพอในการปฏิบัติภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 3.70) ตามลำดับ

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในภาพรวมระดับของปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อันดับ 1 เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) รองลงมา อันดับ 2 เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นด้านการสนับสนุน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07) อันดับ 3 เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) อันดับ 4 เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) และอันดับ 5 เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นด้านความรู้ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.94) (Table 2)

Table 2 Summary of the overall level of problems related to the promotion of mango production by farmers according to the Good Agricultural Practices Standards

(n=150)				
Items	\bar{x}	S.D.	Level	Ranking
1. Knowledge	2.94	1.050	Medium	5
2. Individual Methods	4.18	0.800	High	1
3. Group Methods	3.75	1.030	High	3
4. Mass Methods	3.47	1.000	Medium	4
5. Support	4.07	0.840	High	2
Average	3.68	0.944	High	

ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร แต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.94) โดยมีประเด็นปัญหาด้านความรู้ ระดับมาก 2 ประเด็น คือ ขาดความรู้ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการ

ผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.94) และขาดความรู้ด้านการวางแผน สภาพแวดล้อมของแปลง และการวิเคราะห์สารปนเปื้อนในดิน (ค่าเฉลี่ย 3.73) ตามลำดับ

(2) ปัญหาด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยมีประเด็นปัญหา

ด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมากที่สุด คือ ชาติเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง (ค่าเฉลี่ย 4.37) ระดับมาก 2 ประเด็นคือ ชาติเจ้าหน้าที่ให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.10) และชาติเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีกับเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 4.07) ตามลำดับ

(3) ปัญหาด้านการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) โดยมีประเด็นปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ขาดการจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อเป็นแปลงเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.35) ระดับมาก 2 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่ขาดการจัดอบรมหลักสูตรมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้แก่กลุ่มเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.54) และเจ้าหน้าที่ขาดการจัดกิจกรรมไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้ประสบความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 3.84) ตามลำดับ

(4) ปัญหาด้านการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47) โดยมีประเด็นปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก 1 ประเด็น คือ หน่วยงานขาดการทำคลิปวิดีโอเพื่อเป็น

สื่อการเรียนรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.61)

(5) ปัญหาด้านการสนับสนุน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07) โดยมีประเด็นปัญหาด้านการสนับสนุน ระดับมาก 3 ประเด็น คือ ขาดการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.21) ขาดการสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตที่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.16) และขาดการสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตที่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในภาพรวมระดับของข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อันดับ 1 เกษตรกรมี ข้อเสนอแนะในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) รองลงมา อันดับ 2 เกษตรกรมีปัญหาในประเด็นด้านการสนับสนุน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) อันดับ 3 เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) อันดับ 4 เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) และ อันดับ 5 เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในประเด็นด้านความรู้ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) (Table 3)

Table 3 Summary of the overall level of recommendations on the promotion of mango production according to the standards of good agricultural practices of farmers

(n=150)

Items	\bar{x}	S.D.	Level	Ranking
1. Knowledge	3.11	0.980	Medium	5
2. Individual Methods	4.02	0.990	High	1
3. Group Methods	3.36	0.860	Medium	4
4. Mass Methods	3.90	1.040	High	3
5. Support	3.97	1.080	High	2
Average	3.67	0.990	High	

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร แต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

(1) ข้อเสนอแนะด้านความรู้ พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านความรู้ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) โดยมีประเด็นข้อเสนอแนะด้านความรู้ ระดับมาก 2 ประเด็น คือ ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 3.79) และควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.70) ตามลำดับ

(2) ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) โดยมีประเด็นข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล ระดับมาก 3 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่ควรลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง (ค่าเฉลี่ย 4.18) รองลงมา เจ้าหน้าที่ควรมีการให้คำปรึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีกับเกษตรกร ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 3.97) และเจ้าหน้าที่ควรมีการให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือ หรือกลุ่มไลน์เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.90) ตามลำดับ

(3) ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) โดยมีประเด็นข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายกลุ่ม ระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ควรจัดกิจกรรมไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้ประสบความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 3.62)

(4) ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) โดยมีประเด็นข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ระดับมากที่สุด คือ หน่วยงานควร

ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและสนใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.27) ระดับมาก คือ หน่วยงานควรจัดทำคลิปวิดีโอเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.98) ตามลำดับ

(5) ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุน พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) โดยมีประเด็นข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุน ระดับมาก 3 ประเด็น คือ การสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตควรเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.19) รองลงมา งบประมาณในการสนับสนุนควรเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.96) และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ควรมีความต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.76) ตามลำดับ

สรุป

เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงในอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยค่อนข้างมาก สะท้อนให้เห็นว่าแรงงานภาคการเกษตรเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งขาดการถ่ายทอดและส่งต่อกับบุตรหลาน สำหรับพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ลุ่มมีสภาพดินที่ปลูกเป็นดินร่วนปนทราย เกษตรกรนิยมปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก และมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยเคมี มีวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูในแปลงปลูกโดยใช้สารเคมี มีวิธีการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวด้วยการคัดแยกผลผลิตด้วยคุณภาพออก และการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต โดยการตัดแต่งข้อผลมะม่วง ทั้งนี้ด้านความรู้ เกษตรกรมีความรู้ระดับมากในประเด็นด้านพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิตเนื่องจากสารเคมี จุลินทรีย์ และโลหะหนัก นอกจากนี้เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และปัญหาข้อเสนอแนะสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคลโดยให้มีเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้ และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง ความสำคัญของปัญหาในระดับมากด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคลในประเด็นขาดเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกร

ในแปลง และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะนำเจ้าหน้าที่ควรลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง อย่างไรก็ตามการผลิติดมม่วงของเกษตรกรที่ผ่านมายังเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการได้รับความรู้ด้านการผลิตมม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากการได้เข้ารับการอบรมน้อยครั้ง ส่งผลให้ยังคงต้องการความรู้ และการจัดการที่ถูกต้องตามหลักการและข้อกำหนดโดยให้เจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรเน้นการลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลต่างๆ ภายในแปลงเกษตรกร และให้ความรู้แก่เกษตรกรให้ครบทุกข้อกำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

เกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปส่งเสริมในด้านความรู้โดยเกษตรกรสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง เกษตรกรเองควรมีการศึกษาข้อมูลจากเจ้าหน้าที่โดยละเอียดให้ครบทุกข้อกำหนด เพื่อที่เกษตรกรจะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวต้องเก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และการพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา มีการจัดการด้านสุขลักษณะ

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนเกษตรกรภายในแปลงปลูก เพื่อศึกษาข้อมูลต่างๆ ในพื้นที่ และควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องของรายการและข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร โดยเน้นการส่งเสริมให้เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จให้เป็นเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ และมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติตามได้ครบทุกข้อกำหนด

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการ

จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดการช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตมม่วงตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมแปลงปลูกในส่วนต่างๆ ตั้งแต่ ขั้นตอนแรกของการขุดกำหนดไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการกำหนดนโยบาย และการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาด การบูรณาการเพื่อรวมกันในการให้ความรู้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการเพื่อรวมกันในการให้ความรู้ ส่งเสริมการปฏิบัติของเกษตรกร และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อการผลิตมม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นต้น ควรแยกการศึกษาข้อมูลการผลิตมม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนอกฤดู และในฤดู ออกจากกัน ควรแยกการศึกษาข้อมูลการผลิตมม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของมม่วงสายพันธุ์ต่างๆ ออกจากกัน และควรศึกษาการผลิตมม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. รายงานทะเบียนเกษตรกรปี 2564. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.farmer.doae.go.th/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2556. องค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ไม้ผล-ไม้ยืนต้น. กรุงเทพมหานคร. 165 หน้า
- กาญจน์กนก วิหาละ. 2564. การปฏิบัติตามระบบมาตรฐานเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมม่วง อำเภอพัว จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, สันทราย. 118 หน้า.
- ธัญลักษณ์ ตาสุข. 2558. การจัดการการผลิตมม่วงน้ำดอกไม้ของเกษตรกรในอำเภอดงหลวง

- จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 107 หน้า
- ศุภพิชญ์ บุญทั้ง. 2559. การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ของเกษตรกรในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 117 หน้า
- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2563. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: https://alro.go.th/asean_data/ewt_dl_link.php?nid=232&filename=index (10 พฤษภาคม 2565).
- สำนักงานเกษตรอำเภอประจันตคาม. 2564. แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอปี 2564. ปราจีนบุรี.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2565. มาตรฐานสินค้าเกษตร. (มกษ. 5-2558). กรุงเทพมหานคร. 6 หน้า.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. นำเข้า-ส่งออก 2564. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <https://www.oae.go.th/view/1/siteunderconstruction>
- สุจิตา ฉิมอ่อง. 2557. เจตคติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ที่มีต่อมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสม และการผลิตแบบมีสัญญาซื้อขายในอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal 7(1): 561-585.
- อรพรรณ ชันสุรินทร์. 2558. สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 169 หน้า.
- อลิษา กลิ่นประทุม พัชราวดี ศรีบุญเรือง และสวาทิร รังสิภักดิ์. 2561. ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสม (จีเอพี) สำหรับมะม่วงของ เกษตรกร อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 7(1): 236-249.